خبر

کشف بقایای جادوگری در شهر سوخته

تازه‌ترین کاوش در شهر سوخته با یافته‌های متعدد از بقایای شمن‌ها گرفته تا تیرک‌های چوبی ۵۰۰۰ ساله همراه بوده، اما شاید جالب‌ترین این کشف‌ها، کشف بقایای جادوگران، آینه، عودسوز، سفال و تیرک‌های چوبی ۵۰۰۰ ساله در اسرارآمیزترین محوطه باستانی ایران است.

خبری که ما آن را از قول حسین مرادی، سرپرست کاوش در بخش مسکونی شهر سوخته و معاون سرپرست تیم کاوش در این شهر برایتان نقل می‌کنیم.

مرادی به ایلنا می‌گوید: تاکنون ۱۸ فصل کاوش در شهر سوخته صورت گرفته و کشفیات آخرین کاوش‌ها اطلاعاتی از دوره آغازین استقرار در شهر سوخته در اختیار ما می‌گذارد. اطلاعاتی درباره سه سنتِ ساخت سفال و نوع معماری خانه‌های مردم عادی؛ خانه‌هایی با اجاق‌ها، دیوارها و اتاق‌ها.

به احتمال بسیار زیاد، دو نوع اجاق در شهر سوخته داشتیم؛ یکی از انواع اجاق‌ها در فضای مسقف و البته کوچک‌تر از سایر اجاق‌ها و برای پخت و پز بود و اجاق‌های دیگری هم پیدا کردیم که احتمال می‌دهیم نقش آیینی داشتند.

درعین حال دو اجاق که در ساختمان ۲۰ پیدا شدند در اتاقی بودند که ویژگی استثنایی داشت؛ چنان که دیوارهای این اتاق به رنگ قرمز اخرایی رنگ‌آمیزی شده بود. در شهر سوخته فقط همین یك نمونه خانه رنگ‌آمیزی و نقاشی شده تاکنون پیدا شده که با توجه به این‌که در گورستان شواهد باستان‌شناختی از شمن‌ها یا جادوگرانی که وظیفه درمان را نیز برعهده داشتند به دست آمده، شاید بتوان بین این دو ارتباطی پیدا کرد. در کل وجود شمن‌ها همیشه در جوامع باستانی و به‌خصوص جنوب شرق ایران و دره سند بیشتر دیده شده.

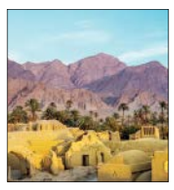

بافت قدیمی روستای اصفهك در فینال جایزه «to do»

طرح گردشگری بافت قدیمی روستای اصفهك یکی از هفت طرح فینالیست جایزه جهانی to do شد. جایزه to do همه ساله از سوی انستیتو جهانگردی و توسعه در برلین آلمان به طرح‌ها و برنامه‌های گردشگری اهدا می‌شود. اصفهك از زیباترین و سالم‌ترین بافت‌های تاریخی شهرستان طبس است که در فهرست ملی بافت‌های تاریخی کشور نیز ثبت شده است. / جام‌جم دیلی

قطار گردشگری تهران- کاشان روی ریل رفت

و یك خبر خوش برای علاقه‌مندان سفر و ایرانگردی، به‌ویژه سفرهای ریلی: قطار گردشگری تهران - کاشان روی ریل قرار گرفت. این قطار با ظرفیت ۳۰۰ گردشگر به مقصد گردشگری کاشان هر پنجشنبه از تهران حرکت می‌کند و پس از برگزاری تور یکروزه و بازدید گردشگران از جاذبه‌های تاریخی و طبیعی کاشان، به مقصد تهران بازمی‌گردد. اولین سفر این تور ریلی، پنجشنبه گذشته بازدید از خانه‌های تاریخی بروجردی، طباطبایی و حمام سلطان امیر احمد و مجموعه جهانی باغ فین و حضور در کویر انجام گرفت. / جام‌جم دیلی

فاز اول هنرستان خیرساز کلپورگان مهر امسال به بهره‌برداری رسید

عکس: جام‌جم

صفای آبادی

هر هفته با یک آبادی دوباره آباد شده

جام‌جم از ساخت مجتمع آموزشی مشارکتی روستای جهانی کلپورگان گزارش می‌دهد

سفال‌هایی که مدرسه شدند

مینا مولایی

ایران

این داستان یك همت عالی است؛ کار خیر و مشارکتی همگانی در سرزمین اسطوره‌ها و پهلوانان، در ۲۵ کیلومتری شهرستان سراوان و ۳۹۰ کیلومتری جنوب زاهدان. در روستای جهانی کلپورگان که تنها موزه زنده کشورمان لقب گرفته و یك دنیا آن را به سفالش می‌شناسد، به همین گِل‌های پخته شکل گرفته با دست که گلدان می‌شود و کوزه و کاسه. سفال‌هایی که از دل تاریخ ۷۰۰۰ ساله روستا به جای مانده و هنر دست زنان و دختران کلپورگانی‌اند؛ زنان و دخترانی که زبان گِل را می‌فهمند. قصه زنان و دختران کلپورگانی اما تا مدت‌ها قصه محرومیت بود؛ محرومیتی که وقتی به فضای آموزشی می‌رسید حسرت ادامه تحصیل را به دل دختران زیادی می‌گذاشت. این قصه اما از یك سال پیش جور دیگری در این منطقه رقم خورده است؛ حالا دختران کلپورگانی یك مدرسه دارند دقیقا به اسم روستایشان یعنی مدرسه کلپورگان که آجر به آجر با مشارکت خیرین و زنان و دختران روستا بالا رفته است. با فرحناز امراللهی، فعال حوزه صنایع‌دستی و مدیر پروژه ساخت مدرسه کلپورگان به همین بهانه به گفت‌وگو نشستیم تا از ایده‌ای بگوییم که آرزوی مدرسه را برای دختران در سن تحصیل این روستا برآورده کرد.

امراللهی: از آنجا که کلپورگان یک روستای جهانی صنایع‌دستی است از همان اول تصمیم گرفتیم مدرسه‌ای که می‌سازیم در قالب یك آموزشگاه هنری فعالیت کند و در حقیقت رشته‌های سفال و سوزن‌دوزی را با علم روز و مهارت محلی پیوند بزنیم

چطور به ایده ساخت مدرسه در کلپورگان رسیدید؟

سال ۹۶ در روند ثبت جهانی روستای کلپورگان، قرار بود داورهای بین‌المللی از شورای جهانی صنایع‌دستی برای بازدید به این روستا بیایند و من هم از طرف میراث فرهنگی به این روستا رفتم. اما در بازدیدی که از این روستا داشتم، متوجه شدم که تعداد زیادی از دختران کلپورگانی ترك تحصیل کرده‌اند، خانه‌نشینند یا حتی در سنین پایین ازدواج می‌کنند تنها به این علت که در روستایشان دبیرستان دخترانه نیست و فاصله روستای آنها تا سراوان هم زیاد است و والدین زیادی اجازه نمی‌دهند که دخترانشان برای ادامه تحصیل به روستاهای اطراف یا خود سراوان بروند. آن موقع گلایه دختران این روستا به خاطر نداشتن مدرسه واقعا در ذهن من ماند و از همان‌جا پیگیری این مساله را برای ساخت یك مدرسه یا مجتمع آموزشی شروع کردم.

از چه زمانی این پروژه کلید خورد؟

از سال بعد یعنی سال ۹۷ بود که ما کار را با هدف ساخت یك مدرسه هنر و مهارت و اشتغال شروع کردیم و تصمیم گرفتیم فضایی آموزشی در این روستا به وجود بیاوریم که هم امکان ادامه تحصیل به دختران بدهد و هم بنا به فرهنگ و نیاز منطقه، رشته‌های صنایع‌دستی محلی از قبیل سفال و سوزن‌دوزی و... را البته به طور علمی به آنها آموزش بدهد تا در آینده هرکدام از آنها بتوانند یك کسب و کار کوچك در زمینه صنایع‌دستی برای خودشان راه بیندازند و به اصطلاح مستقل شوند.

پروژه مجتمع آموزشی روستای کلپورگان شامل چه فضاهایی است؟

فاز اول شامل سه کلاس درس، انبار و دفتر بود که مهرماه امسال به بهره‌برداری رسید و بچه‌ها توانستند وارد مدرسه جدید شوند. یک کارگاه هم ساخته شد که نیاز به تجهیز دارد.

فاز دوم شامل دفتر اصلی، کارگاه سفال، کارگاه سوزن‌دوزی، سالن چندمنظوره و حیاط و سرویس‌هاست که بخشی از آن انجام، پی‌ریزی و بتون‌ریزی، از هفته پیش دیوارچینی‌اش شروع شده و برای اتمام کار و زدن سقف ما هنوز به صد میلیون تومان دیگر نیاز داریم.

با راه‌اندازی فاز اول، مشکل ادامه تحصیل دختران روستا حل شد؟

بله خوشبختانه الان حدود ۹۰ دختر کلپورگانی از پیش‌دبستانی تا کلاس نهم در این مدرسه مشغول تحصیل هستند. اما تعداد دانش‌آموزان سال دهم برای تشکیل مقطع متوسطه دوم کافی نبود که با کمک حامیان، سرویس تردد تامین شد تا به مدرسه‌ای در بخش نزدیک بروند.

مدرسه قبلی روستا الان خالی است؟

بله ... کلپورگان یك مدرسه قدیمی سه کلاسه داشت که سال ۵۲ ساخته شده بود و الان جزو مدارس تخریبی آموزش و پرورش است و مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

در نهایت قرار است این مدرسه، مدرسه هنر، مهارت و اشتغال باشد؟

بله، به این دلیل که این روستا یك روستای جهانی صنایع‌دستی است؛ موزه زنده سفال کلپورگان تنها موزه زنده سفال است که قدمت آن به بیش از ۷۰۰۰ سال پیش می‌رسد، اما آنچه که توجه جهانیان را به سفال این منطقه جلب کرده، ساخت سفال بدون استفاده از چرخ سفالگری است؛ به گونه‌ای که تمام سفالینه‌های این روستا با روش‌های سنتی و ابتدایی توسط زنان و دختران بلوچ منطقه و به همان شیوه قدیمی ساخته می‌شود. این مهارت به‌علاوه مهارت سوزن‌دوزی، سینه به سینه از مادر به دختر در این روستا آموزش داده می‌شود و هنر سوای زنان و دختران این منطقه نیست.

به همین دلیل ما از همان اول تصمیم گرفتیم که مدرسه‌ای که می‌سازیم در قالب یك آموزشگاه هنری فعالیت کند و در حقیقت رشته‌های سفال و سوزن‌دوزی را با علم روز و مهارت محلی پیوند بزنیم.

بودجه ساخت این مدرسه تماما از راه مشارکت‌های مردمی تامین شده است؟

بخشی از این بودجه را خود ما در پروژه تامین کردیم و بقیه هم کمك‌های مردمی بود؛ یعنی ما اعلام عمومی کردیم برای ساخت مدرسه و افراد خیر و نیکوکار با کمك‌های مالی این پروژه را جلو بردند. البته از آنجا که می‌خواستیم خود بچه‌ها و زنان و اهالی این روستا هم در ساخت مدرسه دخیل باشند، با عرضه صنایع دستی ساخته اهالی به‌ویژه دختران روستا و فروش این صنایع‌دستی، عواید فروش را بعد از پرداخت دستمزد سازنده ها، عینا به ساخت مدرسه اختصاص دادیم و درحقیقت می‌توانیم بگوییم این کار مشارکت جمعی خود اهالی کلپورگان، دختران و زنان این روستا هم بوده است و همین ارزش کار را بالا می‌برد. در همین رابطه تاکنون سه‌نمایشگاه و بازارچه داشته‌ایم و بیش از ۵۰نفر از داوطلبان در فروش محصولات روستاییان مشارکت داشته‌اند. خیرین می‌توانند به آدرس www.kalporagan_school.com مراجعه‌کنند

این مشارکت عمومی با ساخت فاز دوم تمام می‌شود؟ برای بعد از آن برنامه‌ای ندارید؟

چرا ما به فاز سوم مدرسه کلپورگان هم فکر می‌کنیم. در آینده اگر مشارکت‌های مردمی ادامه پیدا کند، فاز سوم این مدرسه شامل ساخت خوابگاه برای اسکان دخترانی می‌شود که از روستاهای اطراف برای ادامه تحصیل به کلپورگان می‌آیند.

ایران+

مدرسه‌ای منطبق بر معماری بومی

مدرسه سفال کلپورگان، با این‌که یك مدرسه تازه‌ساز است اما با یك معماری خاص و جالب، دقیقا در راستای معماری بومی منطقه ساخته شده و این نقطه تمایز این مدرسه با مدرسه‌هایی که با مشارکت‌های عمومی ساخته می‌شود. موضوعی که امراللهی درباره آن می‌گوید: «ما مخالف این بودیم که زادبوم منطقه با معماری متفاوت نقاط دیگر مخلوط شود و از بین برود. بنابراین از معمارانی کمك گرفتیم که با این اصل پیش بروند و درنهایت نقشه‌ای که برای معماری این فضا ریخته شد کاملا منطبق بر بافت و معماری خود منطقه بود. حتی در ساخت این مجموعه سعی کردیم از مصالح بومی منطقه استفاده کنیم و خوشبختانه آنچه در فاز اول ساخته شده خیلی مورد پسند بچه ها، اهالی روستا و بازدیدکننده‌ها قرار گرفته است. البته این پایان کار ما نیست و در قسمت‌های آتی ساخت طرح قرار است در برخی نقاط از خشت‌هایی که توسط خود زنان روستا ساخته شده و درکوره رفته‌اند یا حصیری که در همین منطقه بافته شده استفاده کنیم.»

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۵۲۶

جدول عادی

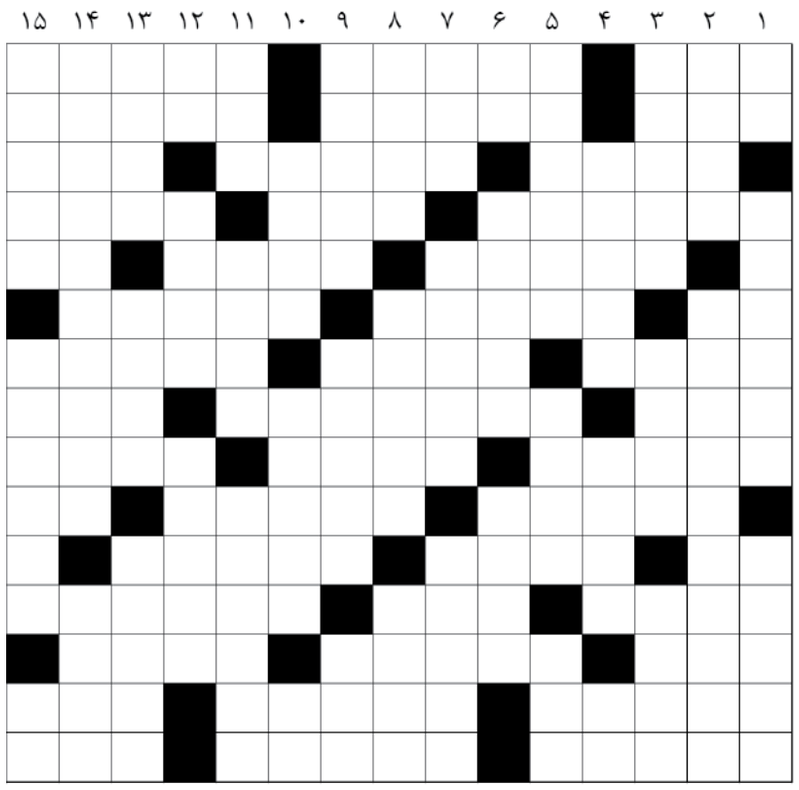

افقی: ۱) سائل- هدف‌ها - شهری در آذربایجان‌غربی ۲) به تنهایی- لازم - پستی در فوتبال ۳) ترکیب آب با یکی از مصالح ساختمانی- ارزش و اهمیت - حیله‌ورزی ۴) پادشاه دیوبند پیشدادی - بزرگ قبیله - کوشا ۵) ساحل دریا - روکش - پهلوان ۶) غوزه پنبه- اوباش - فرخنده ۷) از صنایع دستی ظریف- رستنی- از ادوات ورزش باستانی ۸) سوره هفتاد و هشتم قرآن- کوچك‌ترین جزء انرژی - مجموعه دستگاه گوارش ۹) دارا بودن - فقیر و بی‌چیز- بصیرت ۱۰) منفی‌نگر- ترکیب فلز با اکسیژن- حرف دهن‌کجی ۱۱) ویتامین محلول در چربی- شرم و حیا - یاقوت ۱۲) علت آن تحریك مخاط حفره بینی است- پرش- ... فوق ایدیهم ۱۳) ثروت و دارایی- بزرگ‌ترین مدار کره زمین- سخن‌چین ۱۴) آژیر خطر - انتقادکننده - سوره سیزدهم قرآن ۱۵) تبسم- گرایش عاطفی- مهم‌تر.

عمودی: ۱) گنده- قوی‌هیکل- عبادات و کارهای نیك ۲) از اجزای پیراهن - مکانی که رسول خدا(ص) و یارانش به سبب آزارهای مشرکان مکه در محاصره اقتصادی و اجتماعی بودند ۳) گره فرش- از خلفای عباسی- کارگر کشتارگاه ۴) چند ورق - فاسد - رنج بی‌پایان! ۵) ناچاری- خدمتکار زن- مقابل رفت ۶) آقای آلمانی- ستایشگر - نام مادر امام زمان(عج) ۷) رتبه نایب‌قهرمان- پریشان‌گویی- شنونده ۸) خرگوش عرب- از الفبای یونانی- دالانه ۹) علم بررسی خواص ماده و انرژی - بدزبانی- پدرآذری ۱۰) افسار- کاخ تاریخی فرانسه- تکرار حرفی ۱۱) جهت- وسیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی- لجباز ۱۲) رفوزه - آب‌نما- رسوا ۱۳) پایتخت بنگلادش- رشوه‌دهنده- معشوق ۱۴) نویسنده و شاعر معاصر و سراینده در کوچه باغ‌های نیشابور- پرتو ۱۵) به حد اعتدال رساندن- خواهر- خون.

جدول ویژه

افقی: ۱) ساز زخمه‌ای - چند مرتبه - مشابهت ۲) چغندر پخته - خلوص نیت - چشم به راه ۳) نزاع- نوعی یخچال - قصرنشین ۴) مقصود و مطلوب- شکافتن- جانشین وضو ۵) ماکت- پارچه مشبك- حرف دهن‌کجی ۶) قلیل- دلگیر شدن - ماجرا ۷) گریه و زاری - ناگوار- فرخنده ۸) دستی - رمانی از پاتریك وایت، نویسنده نوبل برده استرالیایی - دوزن با یك شوهر ۹) نوعی انگور- وقت- ارسال کالا به بازار ۱۰) در حال نالیدن - دیواره‌ای برای جلوگیری از جریان آب - تصرف در مالی ۱۱) منقار کوتاه- پول ترکمنستان - چند لایحه ۱۲) روستا - غذای مریض - ترکیب شیمیایی آبدار ۱۳) باد بهاری- نامی دخترانه- پسر اسفندیار در شاهنامه ۱۴) افراد هرزه و خوشگذران- نیش زدن- به‌جا آوردن ۱۵) غذای ظهر- یاری رساندن- تنه درخت.

عمودی: ۱) تپه کوچك- دانه‌ای ریز و لعابدار با مصرف دارویی- کاستی ۲) ماءالشعیر- تابلویی زیبا اثر کمال‌الملك ۳) شهرستانی در هرمزگان- روادید- بیهوده ۴) سپهر - شاخه درخت که در زمین فرو می‌کنند تا ریشه بگذارد - دو یار همقد ۵) قند جوانه جو - وسط - مجموعه کلمات روی یك خط افقی ۶) چهره- سیاهی‌لشکر سینمایی - سازمان فضانوردی آمریکا ۷) حرف اول - دهبان - مجمع الجزایری در جنوب‌غربی اقیانوس کبیر ۸) نام پدر ابراهیم نبی(ع)- استانی در شمال عراق- بزکوهی ۹) بینایی- روبه‌رو- جدول محاسبات نجومی ۱۰) درختی در دوزخ - متراکم - مادر لر ۱۱) خرما - آسودگی- از ارتفاعات استان یزد ۱۲) موجود قرآنی - لاستیك داخلی تایر - فراوان ۱۳) عصبانی- چیره- بی‌بهرگی ۱۴) نویسنده قرن ششم و صاحب چهار مقاله- داخل ۱۵) نوعی لباس بچه - شهری در لرستان - نام آذری.

حل جدول عادی شماره ۵۵۲۵

حل جدول ویژه شماره ۵۵۲۵

مکث

ویژگی‌های خاص سفال کلپورگان

اما آنچه سفالگری کلپورگان را از سفالگری سایر نقاط متمایز کرده و برایش عنوانی جهانی به ارمغان آورده، ویژگی‌های منحصربه‌فرد آن است؛

- در این روستا تمام امور ظریف ساخت سفال توسط زنان انجام می‌شود و مردان فقط کارهایی مثل آماده کردن گل و ... را انجام می‌دهند.
- برای تهیه سفال از چرخ سفالگری استفاده نمی‌شود و تمام سفالینه‌ها با روش‌های سنتی و بدیع و به کمك دست انجام می‌شود.
- در سفالینه‌ها لعاب به کار نمی‌رود.
- طرح‌ها و نقش‌های آن کاملا هندسی و تداعی‌کننده نقوش باستانی است.
- ماده تزیین‌کننده آن رنگی است از سنگ تیتوك که در آب حل می‌شود و خاك از فاصله دو تا سه کیلومتری کارگاه یعنی معدن خاك رس مشکوتان تامین می‌شود.

زندگی

توجه به زیرساخت‌ها؛ رمز توسعه

دردسترس بودن زیرساخت‌ها، از اولین نشانه‌های توسعه یافتگی یك منطقه است؛ موضوعی که مدیر طرح ساخت مدرسه کلپورگان با اشاره به آن به ما می‌گوید: «فراهم کردن زیرساخت برای روستایی که جهانی شده اهمیت زیادی دارد، اما زیرساخت فقط جاده و مدرسه و مرکز درمانی نیست. در دنیای امروز توجه به مساله ارتباطات الکترونیك هم بسیار مهم است. کلپورگان با این‌که جهانی شده بود اما اینترنت ضعیفی داشت و این موضوع واقعا دغدغه بزرگی بود. به همین خاطر سال گذشته، این موضوع را توئیت کردم و وزیر ارتباطات را هم منشن کردم و نوشتم که اینجا یك روستای جهانی است، امسال هم سال اشتغال اعلام شده و مردم این روستا با این‌که در خود روستا امکان اشتغال برایشان فراهم است اما این روستای جهانی هنوز اینترنت ندارد. این توئیت تا شب بارها ریتوئیت شد و در نهایت وزیر به آن جواب داد و گفت چون هفته دولت نزدیك است دستور پیگیری این قضیه را می‌دهد. چند روز بعد دکل تقویت همراه اول در روستا نصب شد و هفته بعد وزیر به بازدید از روستا رفت و در نهایت اینترنت به عنوان یك زیرساخت در کلپورگان تقویت شد. نکته جالب اینجا بود که وقتی وزیر ارتباطات در روستا حضور داشت مردم از نداشتن یك دفتر پستی برای ارسال صنایع‌دستی‌شان گلایه کرده بودند و خوشبختانه بعد از چند ماه دفتر پستی هم در این روستا دایر شد و الان این امکان برای همه اهالی حتی دخترهای نوجوان روستا فراهم است که صنایع‌دستی تولیدی خودشان را از طریق اینترنت به فروش برسانند.